

ویژگی‌های دموگرافیک زوجین مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره قبل از ازدواج شهرستان

تربت حیدریه طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۴

مهديه سادات بدیعی^{۱*}، المیرا ایرانی فر^۲، محمد صالحی فر^۳

۱- کارشناس ارشد سم‌شناسی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران

۲- کارشناس ارشد ژنتیک پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

۳- کارشناس مبارزه با بیماری‌ها، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران

چکیده

زمینه و هدف: ازدواج یک رویداد مهم و حیاتی در زندگی افراد محسوب می‌شود. جلسات مشاوره‌ی قبل از ازدواج تاثیر مهمی در شناخت جوانان از همسر آینده خود دارد. برخی ویژگی‌های فردی زوجین در تداوم ازدواج آن‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به این مهم، مطالعه حاضر با هدف بررسی مشخصات دموگرافیک زوجین مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره‌ی قبل از ازدواج شهرستان تربت حیدریه طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۴ انجام شد.

روش‌ها: این پژوهش توصیفی به روش مقطعی انجام شد. ۴۳۸۴ نفر از زوجین در شرف ازدواج به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. اطلاعات دموگرافیک مورد بررسی شامل سن، سطح تحصیلات، جنس و محل سکونت بود. داده‌های جمع‌آوری شده توسط نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ تحلیل گردید.

نتایج: میانگین سنی واحدهای مورد مطالعه $23/43 \pm 3/96$ سال بود. ۲۱۹۲ نفر (۵۰ درصد) از زوجین مرد و مابقی زن بودند. واحدهای پژوهش در محدوده‌ی سنی ۹ تا ۴۵ سال قرار داشتند. ۵۸ درصد مراجعین شهری و مابقی روستایی بودند. هم‌چنین ۴۰ درصد زوجین در مرحله‌ی قبل از مراجعه به مرکز مشاوره‌ی قبل از ازدواج، اقدام به عقد شرعی و بقیه‌ی آنان عقد نکرده بودند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش و نیز درصد بالای زوجینی که اقدام به عقد شرعی در مرحله‌ی قبل از مراجعه به مرکز مشاوره‌ی قبل از ازدواج نموده، ضروری است توجه بیشتری به آموزش خانواده‌ها و به ویژه جوانان در این زمینه مد نظر قرار گیرد.

کلمات کلیدی: ازدواج، مشاوره قبل از ازدواج، تربت حیدریه

*آدرس نویسنده مسئول: خراسان رضوی، تربت حیدریه، خیابان فردوسی شمالی، خیابان رازی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه

آدرس پست الکترونیک: badieiM1@thums.ac.ir

مقدمه

ازدواج یک پیوند مقدس، عقلانی و عاطفی بین دو نفر برای رسیدن به یک خانواده‌ی مستقل است که در سایه آن فرد به آرامش، همدلی و همسویی در زندگی نایل می‌گردد (۱). ازدواج یک رویداد مهم و حیاتی در زندگی افراد محسوب می‌شود. به همین دلیل امروزه موضوع ازدواج جوانان به یکی از بزرگ‌ترین دغدغه‌های آنان تبدیل گردیده است (۲). لزوم آشنایی زوجین به موضوع ازدواج و مسایل مرتبط با آن قبل از اقدام به ازدواج، امری ضروری است و موجب می‌شود تا زوجین از این طریق به شناخت کامل‌تری از ازدواج و پیامدهای احتمالی آن دست یابند (۳).

در همین راستا تشکیل جلسات مشاوره قبل از ازدواج به وظایف مراکز بهداشتی درمانی افزوده شده است (۴). لزوم شرکت زوجین در کلاس‌های مشاوره قبل از ازدواج در ارتباط با مهارت‌های زندگی با توجه به افزایش پیامدهای ازدواج ناموفق و به‌ویژه میزان طلاق لازم و ضروری است (۵).

برخی یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد زوجینی که در رابطه با زندگی مشترک آموزش قبل از ازدواج دریافت کرده‌اند ۳۱ درصد شکست کمتری در امر ازدواج داشته‌اند. به همین منظور پیشنهاد گردیده است که زوجین جلسات مشاوره قبل از ازدواج را شش ماه تا یک سال قبل از ازدواج طی نمایند (۶)؛ چرا که نقش مراکز مشاوره قبل از ازدواج و نیز مشخصات و ویژگی‌های فردی زوجین در شروع و تداوم زندگی مشترک آن‌ها از اهمیت بسیاری برخوردار است (۸،۷).

با توجه به این مهم، مطالعه حاضر با هدف بررسی ویژگی‌های دموگرافیک زوجین مراجعه کننده به مرکز مشاوره‌ی قبل از ازدواج شهرستان تربت‌حیدریه طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۴ انجام شد.

روش‌ها

این پژوهش به روش توصیفی در مرکز مشاوره قبل از ازدواج شهرستان تربت‌حیدریه طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۴ انجام شد. تعداد ۴۳۸۴ نفر از زوجین مراجعه کننده به مرکز مشاوره قبل از ازدواج شهرستان تربت‌حیدریه طی یک مقطع زمانی ۱۹ ماهه به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. اطلاعات دموگرافیک شامل سن، سطح تحصیلات، جنس و محل زندگی و وضعیت زوجین از نظر نحوه عقد در زمان مراجعه به مرکز بود.

داده‌های گردآوری شده توسط نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ تحلیل گردید.

نتایج

در این پژوهش ۴۳۸۴ نفر از زوجین مراجعه کننده به مرکز مشاوره قبل از ازدواج شهرستان شرکت داشتند. میانگین سنی واحدهای مورد مطالعه ۲۳/۴۳±۳/۹۶ سال بود. ۲۱۹۲ نفر (۵۰ درصد) از مراجعه کنندگان مرد و مابقی زن بودند. بیشترین گروه سنی زنان داوطلب ازدواج ۲۰-۱۶ و مردان ۲۵-۲۱ سال بود. سایر مشخصات دموگرافیکی زوجین در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: ویژگی‌های فردی مشارکت‌کنندگان در مطالعه

متغیرهای دموگرافیک	زیر گروه‌ها	فراوانی(درصد)
جنس	مرد	۲۱۹۲ (۵۰)
	زن	۲۱۹۲ (۵۰)
سن(سال)	۹-۱۵	۴۸۰ (۱۰)
	۱۶-۲۰	۱۲۰۰ (۲۸)
	۲۱-۲۵	۱۴۷۰ (۳۴)
	۲۶-۳۰	۸۰۰ (۱۸)
	۳۱-۳۵	۲۵۴ (۶)
سطح تحصیلات	بی‌سواد	۶۰ (۱)
	ابتدایی	۶۰۲ (۱۴)
	راهنمایی	۱۱۰ (۲۵)
	دیپلم	۴۴۵ (۱۰)
	بالاتر از دیپلم	۹۰۷ (۲۱)
محل سکونت	شهری	۲۵۳۱ (۵۸)
	روستایی	۱۸۵۳ (۴۲)

در این مطالعه بین متغیرهای سطح تحصیلات و محل سکونت زوجین با وضعیت عقد آن‌ها در زمان مراجعه به مرکز مشاوره قبل از ازدواج ارتباط معنادار آماری به دست آمد ($p < 0/05$) (جدول ۲).

از نظر وضعیت عقد، ۴۰ درصد زوجین در مرحله قبل از مراجعه به مرکز مشاوره عقد کرده و سایرین عقد نکرده بودند. همچنین ۷۳ درصد زوجین ساکن روستا و بقیه ساکن شهر بودند. همچنین ۸۷ درصد از زوجین عقد کرده تحصیلات زیر دیپلم و مابقی تحصیلات دانشگاهی داشتند.

همکاران ۳۶/۵ درصد مراجعین تحصیلات دانشگاهی داشتند (۱۱). بر اساس مطالعات ایکمری^۲ در سال ۲۰۰۵ زنان شهری نسبت به زنان روستایی تمایل بیشتری به داشتن تحصیلات بالاتر نشان می‌دهند و به دنبال کسب حقوق و درآمد مستقل هستند که خود در تاخیر و افزایش سن ازدواج موثر می‌باشد (۱۲).

در فرانسه ۶۶ درصد زوجین تحصیلاتی همسان دارند و اگر میزان تحصیلات مشابه را نیز در نظر بگیریم این نسبت تا ۸۸ درصد افزایش می‌یابد (۱۳). در بررسی دیگری مشخص شد که در ۷۱ درصد ازدواج‌ها، نظام فکری و سطح تحصیلات زن و شوهر یکی بوده است (۱۴). با توجه به میزان بالای دختران و پسران تحصیل کرده پیشنهاد می‌شود که نیازهای آموزشی جوانان شناسایی شده و در جهت برآوردن این نیازها اقدامات آموزشی و برنامه ریزی‌های لازم صورت گیرد.

در بررسی زوجین از نظر نوع عقد ۴۰ درصد زوجین در مرحله‌ی قبل از مراجعه به مرکز مشاوره قبل از ازدواج عقد شرعی کرده و سایرین عقد نکرده بودند. از این تعداد ۷۳ درصد ساکن روستا و بقیه ساکن شهر بودند. رابطه‌ی بین تعداد زوجین عقد کرده و محل سکونت معنادار بود. زوجین روستایی اغلب تمایل بیشتری به عقد قبل از مراجعه به مرکز مشاوره قبل از ازدواج دارند. همچنین ۸۷ درصد از زوجین عقد کرده تحصیلات زیر دیپلم و ۱۳ درصد تحصیلات دانشگاهی داشتند. بین تعداد زوجین عقد کرده و سطح تحصیلی آن رابطه معناداری دیده شد. لذا برنامه‌ریزی جهت ارائه آموزش‌های لازم در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد.

احتمال تولد کودک معلول در ازدواج‌های فامیلی ۲-۳ برابر ازدواج‌های غیرفامیلی است. مطالعات نشان داده‌اند که انواع بیماری‌های ژنتیک مانند بیماری‌های مادرزادی در ازدواج‌های فامیلی شیوع بیشتری داشته‌اند. شیوع بیشتر ناهنجاری‌های مادرزادی و ژنتیکی در ازدواج‌های فامیلی می‌تواند بار سنگینی را به نظام بهداشتی و درمانی جوامع تحمیل نماید (۱۵).

شیوع ازدواج‌های فامیلی در کشورهای خاورمیانه و آسیای جنوبی به‌ویژه در کشورهای اسلامی قابل توجه می‌باشد، به طوری که در کشورهای نظیر پاکستان، هندوستان، عربستان و ترکیه بین ۲۰ تا ۷۵ درصد و در برخی از مناطق ایران فراوانی

جدول ۲: ارتباط وضعیت عقد زوجین برحسب سطح تحصیلات و محل سکونت آن‌ها در زمان مراجعه به مرکز مشاوره قبل از ازدواج

متغیرها	وضعیت عقد شرعی زوجین	سطح معناداری
سطح تحصیلات	عقد نکرده	عقد کرده
	بی سواد	بی سواد
	ابتدایی	ابتدایی
	راهنمایی	راهنمایی
	دبیرستان	دبیرستان
محل سکونت	شهر	شهر
	روستا	روستا

*آزمون کای دو

بحث

بر اساس نتایج، بیشترین گروه سنی زنان و مردان داوطلب ازدواج به ترتیب ۲۰-۱۶، ۲۵-۲۱ سال بود. در نتایج حاصل از بررسی هزارجریبی و همکاران تفاوت قابل توجهی بین میانگین سن ازدواج زنان روستایی و شهری دیده نشد. هم‌چنین میانگین سن ازدواج زنان در مناطق شهری و روستایی طی چهار سرشماری بیش از یک سال افزایش داشته است (۹).

کبیر^۱ معتقد است همراه با افزایش سن ازدواج نسبت شهرنشینی جمعیت نیز در کشورهای در حال توسعه افزایش یافته است. افزایش شهرنشینی با تاخیر در سن ازدواج مرتبط است. علت این امر طبیعت زندگی شهری است. افراد در مناطق شهری نیازمند توسعه مهارت‌ها و کسب تجارب بیشتری هستند تا بتوانند یک خانواده مستقل را اداره نمایند و بنابراین ازدواج را تا رسیدن به چنین شرایطی به تاخیر می‌اندازند (۱۰).

در این مطالعه بیشتر زوجین مراجعه کننده دارای تحصیلات دیپلم بودند. معیار سطح تحصیلی همسر از نظر جوانان با اهمیت تلقی شده است. در حال حاضر به نظر می‌رسد که تحصیل در همه‌ی کشورها به عنوان معیاری در گزینش همسر مطرح باشد و گرایش انسان‌ها به گزینش همسری مشابه از نظر تحصیلی بسیار مشهود است. در این مطالعه ۲۱ درصد افراد داوطلب ازدواج دارای تحصیلات دانشگاهی بودند. در مطالعه دواتی و

² - Ikamari

¹ - Kabir

ساکن روستا و از تحصیلات پایین تر از دیپلم برخوردار بودند، لذا طراحی و اجرای برنامه آموزشی مناسب در این خصوص ضروری به نظر می‌رسد.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج این پژوهش و نیز درصد بالای زوجینی که اقدام به عقد شرعی در مرحله‌ی قبل از مراجعه به مرکز مشاوره قبل از ازدواج نموده، ضروری است توجه بیشتری به آموزش خانواده‌ها و به ویژه جوانان در این زمینه مد نظر قرار گیرد.

آن ۳۸/۶ درصد می‌باشد (۱۶). در مطالعه‌ی حاضر ۲۶ درصد افراد داوطلب ازدواج فامیلی و ۷۴ درصد آن‌ها ازدواج غیرفامیلی داشتند. در مطالعه‌ی دواتی و همکاران (۱۳) فراوانی ازدواج فامیلی در جمعیت مورد مطالعه ۱۷/۷ درصد برآورد گردید. در مطالعه‌ی محرابی کوشکی فراوانی ازدواج فامیلی ۸۵-۳۰ درصد و در مطالعه‌ی پورجعفری و همکاران ۲۳ درصد بدست آمد (۱۷،۱۸). این تفاوت می‌تواند ناشی از محیط پژوهش و عوامل متعدد دیگری باشد که نیازمند تحقیق بیشتری است.

به منظور پیشگیری از این امر، پیشنهاد می‌گردد آموزش‌های لازم در سنین پایین‌تر صورت گیرد. همچنین از آنجا که اکثریت زوجین قبل از مراجعه به مرکز مشاوره قبل از ازدواج عقد کرده،

References

- Loughran, David S. and Zissimopoulos, Julie M. Are There Gains to Delaying Marriage? The Effect of Age at First Marriage on Career Development and Wages, RAND Labor and Population working paper series 2004; 23(2):115-9.
- Bani Jamali SA, Nafisi GR, Yazdi SM. The roots causes of family disintegration in relation to characteristics psycho-Social per marriage girls and boys. Journal of the Educational & Psychological Chamran University Ahvaz 2004; 11(1-2): 143-70.
- Mitra, P. "Effect of socio-economic characteristics on age at marriage and total fertility in Nepal", Journal of Health and Population 2004; 221(25): 84-96.
- Pileroudi S, Shad Pour K. Glossary of Health for All by 2000. Trans. Tehran: Publishing Ministry of Health and Medical Education 2003; 35(2): 155-9.
- Michel A. Role masculins-Feminin in family in formation surless science. Social Fererros 2006; 27(4): 123-9.
- Haji Kazemi ES, Mohammadi R, Hosseini F. Study on the Effect of Premarital Health Counseling on Girls' Awareness. Razi Journal of Medical Sciences 2006; 13(52): 93-100.
- Harazi MA, Hoseini Motlagh SM, Sadriyan MR. The survey of Medical University of Shahid Sadoughi students about effective factors on marriage. Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences-Yazd 2001; 9(1): 37-43.
- Mensch, Barbara S. And et al. Trends in the Timing of First Marriage Among Men and Women in the Developing World, The Population Council, Inc, New York 2005 pp 155-159.
- Hezar jaribi J, Astinfeshan P. Socioeconomic factors affecting the average age of marriage in the Past three decades from 55 to 85. Welfare and socio-planned publication, 2006 pp.14-32.
- Kabir, Ahmad. Gulshana Jahan and Rukhshana Jahan. Female Age at Marriage as a Determinant of Fertility; the Sciences, 2001 pp 372-376.
- Davati A, Jafari F, Sedaghat M, Khaladi N. Frequency of consanguineous marriage in Tehran and factors. Journal of Semnan University of Medical Sciences, Volume 10, Number 4, summer 1388, pp 288-295.
- Ikamari, Lawrence the Effect of Education on the Timing of Marriage in Kenya; Demographic Research, Vol.12, Max Planck Institute for Demographic Research, 2005 pp 172-176.
- Girard, A, Le choix du conjoint, une enquete psycho sociologique en France, paris, P.U.F.2003; 25:215-219.
- Saadat M, Ansari-Lari M, Farhud DD. Short Report Consanguineous marriage in Iran. Ann Hum Biol.2004; 31(2):263-9.
- Tadmouri GO, Nair P, Obeid T, Al-Ali MT, Al-Khaja N, Hamamy HA. Consanguinity and reproductive health among Arabs. Re- prod Health.2009; 6:17.
- Cereijo AI, Prieto L, Martinez-frias ML. Effect of consanguinity and endogamy on mortality and fertility in a Spanish population. Genet Iber. 2005; 37:207-19.
- Mehrabi koushki A. and Zeyghami B. The effect of consanguineous marriages on congenital malformation. J Res Med Sci 2005; 10: 298-301.
- Pourjafari H. and Anvari N. frequency and patterns of consanguinity marriages in marriages of Hamadan. J Hamadan Uni Med Sci 2000; 7: 277-279.

Study of demographic characteristics couples premarital counseling center before marriage in Torbate Heydariyeh during the years 2014-2015

Mahdiye Sadat Badiee ^{1*}, Elmira Iranifar ², Mohammad Salehifar ³

1. Msc in toxicology, Torbat Haydariyeh University of medical sciences, Torbat Heydariyeh, Iran

2. Msc in Medical Genetics, Mashhad University of medical sciences, Mashhad, Iran

3. Expert Disease Control, Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Torbat Heydariyeh, Iran

***Corresponding Address: Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, razi st., north ferdosi av., Torbat Heydariyeh, Khorasan Razavi, Iran.
Email Address: badieiM1@thums.ac.ir**

Abstract

Background & Aim: Marriage is one of the most important events in people's lives. Premarital counseling sessions have significant impact on better recognition of young people about their future spouses. Some individual features of couples are important in continuation of marriage. Thus, this research is conducted to study of demographic characteristics of couples referring to premarital counseling center in Torbat Heydariyeh during 2014-2015.

Methods: This is a descriptive/cross-sectional study which carried out on 4384 marrying couples by convenience sampling. Demographic information includes age, education, sex and residency. The collected data were analyzed using SPSS 21 software.

Results: Research subjects ranged from 9 to 45 years old. The most frequent age range in women and men was 16-20 Years (44 %) and 21-25 Years (48%), respectively. Moreover, 40% of couples referring to counseling center were engaged and the rest were in initial dating steps.

Conclusion: According to the results of this study and high percentage of couples who engaged before referring to premarital counseling center, it is necessary to pay more attention to family education especially young people.

Keywords: marriage, premarital counseling, Torbat Heydariyeh